

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 06.04.2004, sp. zn. 1 Ntd 9/2004, ECLI:CZ:VSOL:2004:1.NTD.9.2004.1

Číslo: 18/2005

Právní věta: Založení věcné příslušnosti krajského soudu k rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení ve věci, v níž v prvním stupni rozhodoval okresní soud, je podmíněno podáním odůvodněného návrhu státním zástupcem podle § 281 odst. 3 tr. ř. Není-li takový návrh podán, nemůže jej okresní soud nahrazovat aplikací ustanovení § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. per analogiam, tj. předložením věci vrchnímu soudu k vydání rozhodnutí podle § 24 odst. 1 tr. ř. s odůvodněním, že ve skutku, jehož se návrh na povolení obnovy týká, je třeba spatřovat trestný čin náležící do příslušnosti krajského soudu.

Soud: Vrchní soud v Olomouci

Datum rozhodnutí: 06.04.2004

Spisová značka: 1 Ntd 9/2004

Číslo rozhodnutí: 18

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obnova řízení, Příslušnost soudu

Předpisy: § 281 odst. 3 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Olomouci rozhodl, že příslušným k projednání návrhu Okresního státního zástupce ve Žďáře nad Sázavou na obnovu řízení v trestní věci D. K., ve které bylo trestní stíhání pravomocně ukončeno rozsudkem Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 2. 10. 2001, sp. zn. 1 T 106/2000, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2002, sp. zn. 9 To 789/2001, je Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 2. 10. 2001, sp. zn. 1 T 106/2000, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2002, sp. zn. 9 To 789/2001, byl obviněný D. K. podle § 226 písm. a) tr. ř. zproštěn obžaloby Okresního státního zastupitelství ve Žďáru nad Sázavou pro skutek, kterým mu bylo kladeno za vinu, že

dne 22. 1. 2000 kolem 01.00 hodin v místě svého bydliště ve V. B., poté, co se požitím alkoholu z nedbalosti přivedl do stavu nepřičetnosti po předchozím konfliktu v úmyslu usmrtit, vyhodil z okna bytu svého otce J. K., který následkem pádu utrpěl zlomeniny klenby a spodiny lební se zhmožděním

mozku, otokem mozku a krvácením do mozkových komor, a který tomuto zranění dne 24. 1. 2000 v nemocnici v B. podlehl, čímž měl spáchat trestný čin opilství podle § 201a odst. 1 tr. zák., neboť nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž byl obviněný stíhán.

Okresní státní zastupitelství ve Žďáru nad Sázavou podalo dne 7. 1. 2004 u Okresního soudu ve Žďáru na Sázavou návrh na povolení obnovy řízení.

Spis byl předložen Vrchnímu soudu v Olomouci k rozhodnutí dne 29. 3. 2004 v důsledku vzniku pochybností o příslušnosti soudu, které vznikly tím, že Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou svým usnesením ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. 1 Nt 1/2004, postupem podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. per analogiam předložil návrh Okresního státního zastupitelství ve Žďáru nad Sázavou na povolení obnovy k rozhodnutí o příslušnosti Vrchnímu soudu.

Výše citované rozhodnutí odůvodnil okresní soud tak, že vzhledem ke skutečnostem a důkazům, které státní zástupce uvedl jako nové, a orgánům činným v trestním řízení dříve neznámé, je skutek, pro nějž bylo trestní stíhání proti D. K. vedeno, nutno posoudit jako trestný čin náležející k projednání do věcné příslušnosti krajského soudu. Okresní soud se při svém rozhodování ve věci opíral o závěry znaleckého posudku znalců z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, který se zabýval zkoumáním duševního stavu obviněného ve vztahu k jednání, které mu bylo kladeno za vinu. Znalci dospěli k závěru, že obviněný D. K. si na událost nepamatuje, neboť se nacházel ve stavu komplikované opilosti, došlo u něj k ovlivnění rozpoznávacích a ovládacích schopností, odbourání zábran a poruchám paměti (tzv. okno). S odkazem na závěry znalců byl obžalobou skutek posouzen jako trestný čin opilství podle § 201a odst. 1 tr. zák. a obžaloba byla poté podána podle věcné příslušnosti k okresnímu soudu, který také ve věci rozhodoval. Pokud se nyní státní zástupce domáhá obnovy řízení a poukazuje na doznání obviněného, který se měl následně svěřit více osobám, že jednání, pro které byl obžaloby zproštěn, se skutečně dopustil, současně i podrobně popsal způsob, jak k události došlo, pak se u něj nemohlo jednat o stav nepřičetnosti předpokládaný pro užití právní kvalifikace trestného činu opilství podle § 201a odst. 1 tr. zák. Za této situace by se jednalo o trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák., o němž koná v prvním stupni podle § 17 odst. 1 tr. ř. krajský soud. Okresní soud dále uvedl, že podle § 281 odst. 2 tr. ř. o návrhu na povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem, rozhoduje soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni. Přestože ve věci v prvním stupni rozhodoval okresní soud, rozhodne o návrhu na povolení obnovy řízení krajský soud, navrhne-li to státní zástupce s odůvodněním, že vzhledem ke skutečnostem nebo důkazům, které nově vyšly najevo, jde o trestný čin náležející do příslušnosti krajského soudu (§ 281 odst. 3 tr. ř.). Má-li okresní soud za to, že by o návrhu na povolení obnovy řízení měl rozhodovat v prvním stupni krajský soud, aniž to státní zástupce navrhl, rozhodne o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. per analogiam. Podle názoru okresního soudu s odkazem na nové skutečnosti tvrzené státním zástupcem by bylo nutné přiřadit jednání obviněného D. K. po právní kvalifikaci trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák., k jehož projednání je příslušný Krajský soud v Brně.

Vrchní soud v Olomouci, kterému podle § 24 tr. ř. náleží o příslušnosti soudu k projednání věci rozhodnout, když je nejbližše společně nadřízeným soudem, po přezkoumání spisového materiálu dospěl k závěru, že věcně příslušným k projednání a rozhodnutí předmětné trestní věci je Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou.

Postup, který zvolil okresní soud, nepokládá vrchní soud za zákonu odpovídající. Vrchní soud analogické použití jiného nejbližšího ustanovení zákona (analogie legis) v posuzovaném případě nepovažuje za možné.

Vrchní soud při svém řešení o příslušnosti okresního soudu k rozhodování návrhu na povolení obnovy řízení vychází z podstaty analogie, tj. možnosti jejího uplatnění v aplikační praxi. V teorii práva (a

stejně hledisko sdílí i trestněprávní nauka) není sporu o tom, že analogie slouží k vyplňování mezer právní úpravy. Souvisí s aplikací interpretovaných právních norem na konkrétní případy a její podstata spočívá v užití normy na skutkový děj, resp. skutkový stav věc, jehož se tato norma přímo nedotýká. Analogická aplikace tak vychází z podobnosti posuzovaného případu s případem, jenž je přímo aplikovanou normou regulován a kdy se právě tato přímá normativní úprava užije na zmíněný případ podobný, konkrétně posuzovaný, ovšem právem přímo neupravený.

Příslušnost soudů k rozhodování otázek trestního řízení je upravena jednak obecně v hlavě druhé, oddíle prvním trestního řádu - viz ustanovení § 16 a 17 tr. ř. (věcná příslušnost), § 18 tr. ř. (místní příslušnost) a ustanovení navazující, jednak speciálně (např. ve vykonávacím řízení). Ze systematiky trestního řádu lze vyvodit, že úprava příslušnosti v hlavě druhé, oddíle prvním trestního řádu se vztahuje k té části řízení, která se nazývá trestním stíháním a kterou vymezuje znění § 12 odst. 10 tr. ř. Ve vztahu k těmto řízením pak zákon upravuje otázky řešení kompetenčních sporů mezi soudy, a to v podobě rozhodování bezprostředně nadřízeného soudu za podmínek § 24 odst. 1 tr. ř. ve věcech výslovně uvedených citovaným ustanovením, kdy rozhodování tohoto nadřízeného soudu je vyvoláno rozhodnutím soudu nižšího, vydaného na základě přímo aplikované normy (v případě předběžného projednání obžaloby jde o postup upravený ustanovením § 188 odst. 1 písm. a/ tr. ř.). Analogické užití normy podobné, nejbližší, v případě rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení - stran určení věcně či místně příslušného soudu - by však bylo možné jen tehdy, existovala-li by v zákonné úpravě mezera, jejíž vyplnění by bylo nezbytné formou analogické aplikace zákona. Podle názoru vrchního soudu však taková situace v zákoně dána není.

Příslušnost soudu k rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení je zákonem jasně vymezena v ustanovení § 281 tr. ř. Z jeho znění vyplývá, že o návrhu na povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným rozhodnutím soudu, rozhoduje zásadně vždy ten soud, vůči jehož rozhodnutí návrh na obnovu řízení směřuje. Věcná i místní příslušnost soudu je tak zněním § 281 odst. 2 tr. ř. zřetelně vymezena a určena. Toliko jako výjimku z takto určené věcné příslušnosti soudu upravuje zákon v ustanovení § 281 odst. 3 tr. ř. možnost rozhodování věcně jiného soudu, a to soudu krajského ve vztahu k návrhu na povolení obnovy směřujícímu proti rozhodnutí soudu okresního, ovšem jen za podmínky, že rozhodování krajského soudu navrhne státní zástupce s odůvodněním, že vzhledem ke skutečnostem nebo důkazům, které nově vyšly najevo, jde o trestný čin náležející do příslušnosti krajského soudu. Návrh státního zástupce je třeba považovat za *conditio sine qua non* pro založení příslušnosti krajského soudu k rozhodování o obnově řízení pravomocně skončeného v soudním řízení na úrovni soudu okresního, rozhodujícího v prvním stupni. Logickým výkladem ustanovení § 281 odst. 3 tr. ř. (*argumentum a contrario*) je třeba dospět k poznatku, že - i za situace, že by skutečnosti nebo důkazy nově najevo vyšlé svědčily důvodnosti závěru, že jde o trestný čin náležející do příslušnosti krajského soudu - není-li zákonem vyžadovaného návrhu státního zástupce, je věcně příslušným k rozhodnutí o obnově řízení okresní soud. Jeho pozitivní či negativní rozhodnutí se totiž vztahuje k právní kvalifikaci obsažené v pravomocném rozhodnutí (ve vztahu k níž je jako věcně příslušný oprávněn rozhodnout). V případě, že by (okresní) soud shledal podmínky k povolení obnovy řízení a současně shledal, že trestný čin, ohledně něhož byla obnova povolena, je třeba pokládat za trestný čin vymezený zněním § 17 tr. ř., poté mu nic nebrání v tom, aby věc podle § 284 odst. 2 tr. ř. vrátil státnímu zástupci, neboť lze usuzovat, že obvykle budou splněny podmínky takového postupu (považuje-li to za potřebné pro objasnění věci), zejména je-li v případě rozhodování krajského soudu o návrhu na povolení obnovy řízení pravomocně skončeného ve věci, v níž v prvním stupni rozhodoval okresní soud, tj. v případě rozhodování krajského soudu za podmínek § 284 odst. 3 tr. ř. tento postup (vrácení věci státnímu zástupci) postupem obligatorním.

Analogický postup podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. ze strany okresního soudu považuje vrchní soud za nesprávný, neboť jím soud nerespektuje zákonnou úpravu, která otázky příslušnosti soudu k rozhodování o obnově řízení upravuje komplexně. Vrchní soud neshledává v reglementaci provedené

zněním § 283 tr. ř. zákonnou mezeru, kterou by bylo třeba vyplnit analogickou aplikací zákona.

Pro nemožnost vydání rozhodnutí požadovaného okresním soudem, tj. přikázání věci vrchní soudem postupem podle § 24 odst. 1 tr. ř. krajskému soudu k rozhodnutí svědčí i další skutečnosti:

Analogickou aplikací zákona spočívající v předložení věci vrchnímu soudu k rozhodnutí je po něm požadováno, aby nerespektoval zákonné znění, tj. přikázal věc krajskému soudu k rozhodování při absenci zákonem vyžadovaného odůvodněného návrhu státního zástupce. Za užití analogie by se směřovalo k zákonné výjimce upravující věcnou příslušnost soudu k rozhodování o obnově řízení.

Analogické užití § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř., resp. jeho důsledky v případě přikázání věci krajskému soudu by bylo třeba považovat za analogii in malam partem, tj. analogii nedovolenou, neboť by se takto prejudikovala možnost přísnějšího posuzování činu, než činí státní zástupce, resp. následného řízení o podané obžalobě před krajským soudem v prvním stupni.

Přikázání věci krajskému soudu by konečně představovalo i zákonem neodůvodněné (zákonem normou neupravené) odnětí věci zákonnému soudci příslušnému k rozhodování o návrhu na obnovu řízení.

Z těchto důvodů rozhodl vrchní soud o příslušnosti okresního soudu k rozhodování o podaném návrhu na povolení obnovy.